אֶחָד קוֹרֵא כֻּלָּם, (טז) [ז]וּמַתְחִילִין (יז) * בְּפָסוּקִים (ו) [ז] שֶׁלְּפָנֵיהֶם וּמְסַיֵּם בְּפָסוּקִים שֶׁלְּאַחֲרֵיהֶם. אֲבָל קְלָלוֹת שֶׁבְּמִשְׁנֶה תּוֹרָה (יח) יְכוֹלִין לְהַפְסִיק בָּהֶם, [ח]וְאַף עַל פִּי כֵן נָהֲגוּ שֶׁלֹּא לְהַפְסִיק בָּהֶם. (וְכֵן נוֹהֲגִין שֶׁלֹּא לִקְרוֹת אֶחָד * בְּשֵׁמוֹ לַעֲלוֹת אֶלָּא קוֹרִין (יט) מִי שֶׁיִּרְצֶה): [ז] (כ) שְׁמוֹנָה פְּסוּקִים אֲחֲרוֹנִים שֶׁבַּתּוֹרָה, (כא) אֵין מַפְסִיקִין בָּהֶם אֶלָּא יָחִיד קוֹרֵא אֶת כֻּלָּם: [ח] 'מִשְׁבָּעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז וְאֵילָךְ מַפְטִירִין תְּלַת דְּפֻרְעָנוּתָא, שְׁבַע דְּנָחֳמְתָא, תַּרְתֵּי דְּתִיּוּבְתָּא. תְּלַת דְּפֻרְעָנוּתָא, 'דִּבְרֵי יִרְמְיָהוּ' (ירמיה פ׳ ט׳), (מ) (כב) 'שִׁמְעוּ דְּבַר ה'' (שם ב׳ ד׳) 'חֲזוֹן יְשַׁעְיָהוּ' (ישעיה פ׳ ל׳). שְׁבַע דְּנָחֳמְתָא, 'נַחֲמוּ' (שם מ׳ א׳), 'וַתֹּאמֶר צִיּוֹן' (שם מט יד)

ז בְּרַיְיתָא שָׁם (מגילה לא:) וּכְפָרוּשׁ הָרַב רַבֵּנוּ מְנוֹחַ.
ח הֶרְמְבַּ״ם (חפלה פי״ג ה״ז).
ט מֵימְרָא דְּרַבָּה מְנַחוֹת ל׳ (ע״א).
י טור בְּשֵׁם פְּסִיקְתָא.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

[ז] שֶׁלְּפָנֵיהֶם. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן שַׁעַר אֶפְרַיִם שַׁעַר ד׳ (סכ״ג) וּבְפִתְחֵי שְׁעָרִים שָׁם.

בְּאֵר הֵיטֵב

(ז) שֶׁלְּפָנֵיהֶם. הַיְנוּ יַחֲלִקוּ הַפָּרָשָׁה יוֹתֵר. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ז) וּשְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה: **(ז) שֶׁלְּפָנֵיהֶם.** הַיְנוּ שְׁלֹשָׁה פְּסוּקִים שֶׁלְּפָנֵיהֶם, וְעַיֵּן סִימָן קל״ח (סק״ב) מַה שֶּׁכָּתְבְנוּ שָׁם. בְּתִשְׁוּבַת צֶמַח צֶדֶק (סי׳ נו) נִדְחַק לְיַשֵּׁב מִנְהָגוֹ שֶׁמַּתְחִילִין בְּקְלָלוֹת שֶׁבְּתוֹרַת כֹּהֲנִים וְאֵין מַתְחִילִין שְׁלֹשָׁה פְּסוּקִים שֶׁלְּפָנֵיהֶם, וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה לִי דְּיַתְחִיל שְׁלֹשָׁה פְּסוּקִים שֶׁלְּפָנֵיהֶם, וְהַמְּנָהָג נִתְפַּשֵּׁט מִפְּנֵי שֶׁקּוֹרִין לְהָרַב הָאַב בֵּית דִּין בְּכָל שַׁבָּת לִשְׁלִישִׁי וְאִם כֵּן צְרִיכִים לִקְרוֹת עִמּוֹ עַד הַתּוֹכָחָה וְלָכֵן מַתְחִילִין בַּתּוֹכָחָה, אֲבָל מוּטָב שֶׁהָרַב יִמְחַל עַל כְּבוֹדוֹ וְיַעֲלֶה לְרִבִיעִי בְּאוֹתוֹ שַׁבָּת אוֹ יַתְחִיל לְמַפְרֵעַ שְׁלֹשָׁה פְּסוּקִים. עַיֵּן סוֹף סִימָן קל״ז (ס״ו). וּבְכֻלָּנָה הַגְּדוֹלָה כָּתַב שֶׁבְּמָקוֹמוֹ נוֹהֲגִים לִקְרוֹת לְהָהֻכָּם בְּתוֹכָחוֹת וּבְשִׁירַת הַיָּם וּבַעֲשָׂרַת הַדִּבְּרוֹת, וְקֹדֶם שֶׁיִּקְרָא הַתּוֹכָחוֹת אוֹמֵר 'מוֹסַר ה', בְּנִי אַל תִּמְאָס כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶאֱהָב' וְגוֹ', וְקֹדֶם שֶׁיִּקְרָא הַדִּבְּרוֹת אוֹמֵר 'רִבְכֶם אֱלֹהִים רִבְתֵּיכֶם' (תהלים סח יח). גַּם נוֹהֲגִין לִקְרוֹת לִלְוֵי פָּרָשַׁת הָעֲגָל וְקוֹרִין אוֹתוֹ בְּקוֹל נָמוּךְ. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. מֵהָרִי״ל (הל׳ קריאת התורה) הִקְפִּיד עַל מִי שֶׁעָלָה לְתוֹכָחָה, דְּדַוְקָא הַשַּׁמָּשׁ שֶׁשּׁוֹכְרִין אוֹתוֹ לְכָךְ אֵין קְפִידָא. כָּתַב בְּצִדּוֹ הַמֹּר (פרשת המסעי), מ״ב מַסָּעוֹת שֶׁבְּפָרָשַׁת 'אֵלֶּה מַסְעֵי' אֵין לְהַפְסִיק בָּהֶם שֶׁהוּא נֶגֶד שֵׁם מ״ב. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח) עַיֵּן שָׁם: (ח) **'שִׁמְעוּ'.** וְאִם טָעָה וְהִפְטִיר בְּשַׁבָּת רִאשׁוֹן בְּפָרָשָׁה שֶׁבְּתוֹב בַּחֻמָּשִׁים 'וַיִּבְרַח יַעֲקֹב' (הושע יב יג) לְפָרָשַׁת 'וַיִּשְׁלַח', טָעוּת סוֹפֵר הוּא וְשׁוֹכֵא לְפָרָשַׁת 'וַיֵּצֵא'. לְבוּשׁ:

בֵּאוּר הֲלָכָה

* **בְּפָסוּקִים שֶׁלְּפָנֵיהֶם.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק יז) מַה שֶּׁכָּתְבְנוּ לְעִנְיַן קְרִיאַת הַתּוֹכָחָה. **וְהִנֵּה רָאִיתִי שֶׁעֲרוּרִיָּה בְּעִנְיָן זֶה בֵּין הֶהָמוֹן, שֶׁיֵּשׁ מְקוֹמוֹת מִן הַיְשׁוּבִים שֶׁבְּהַגִּיעָם לְסֵדֶר 'בְּחֻקֹּתַי' וְ'כִי תָבוֹא' אֵין קוֹרְאִין בַּתּוֹרָה בְּשַׁבָּת זוֹ, וְכַמָּה רָעוֹת עוֹשִׂין, אֶחָד שֶׁאֵין מְקַיְּמִין קְרִיאַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא תַּקָּנָה קְדוּמָה מִימוֹת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְגַם עַל מָה שֶּׁאָמַר הַכָּתוּב** (משלי ג יא) **'מוּסַר ה' בְּנִי אַל תִּמְאָס וְאַל תָּקֹץ בְּתוֹכַחְתּוֹ', וְגַם הוּא טָעוּת מֵעִקָּרוֹ, דְּכִי מִפְּנֵי שֶׁאֵין קוֹרְאִין בַּתּוֹרָה וְאֵין רוֹצִין לְהַבִּיט בְּתוֹכָחָה בְּטוֹחִים הֵם שֶׁלֹּא יָחוֹל עֲלֵיהֶם הַתּוֹכָחָה, וְאַדְרַבָּה חַס וְשָׁלוֹם. וְדוֹמֶה זֶה הַדָּבָר לְאֶחָד שֶׁהִתְרוּ בּוֹ מִכִּירָיו שֶׁלֹּא יֵלֵךְ בְּדֶרֶךְ הָהוּא שֶׁהוּא מָלֵא בּוֹרוֹת וּפְחָתִים, וְעָנָה לָהֶם אֲנִי אֵינֶנִּי יָרֵא מִן הַפְּחָתִים יֵשׁ לִי מַכְסֶה עֶבְהּ וַאֲכַסֶּנָּה עַל עֵינַי שֶׁלֹּא אֶרְאֶה אוֹתָם, וַאֲפִלּוּ כִּי אֶפֹּל חֲלִילָה לֹא יַלְעִיגוּ מִמֶּנִּי מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ עֵינַי מְכֻסִּים וְלֹא רָאִיתִי אוֹתָם, הֵאָם יֵשׁ שְׁטוּת גָּדוֹל מִזֶּה, אַדְרַבָּה כָּל מַה שֶּׁמַּסְגִּיר יוֹתֵר עֵינָיו הִיא הַסִּבָּה הַגּוֹרֶמֶת לְהַזִּיק לְנַפְשׁוֹ וְיִהְיֶה לְלַעַג וּלְבִזָּיוֹן חַס וְשָׁלוֹם לַכֹּל, וְהַנִּמְשָׁל מוּבָן. וַאֲנִי דַּן אוֹתָם לְכַף זְכוּת מִפְּנֵי שֶׁיִּרְאִין שֶׁלֹּא יָבוֹא לְאַנְשֵׁי חֵס וְשָׁלוֹם אֶצֶל סֵפֶר תּוֹרָה, שֶׁזֶּה יֹאמַר עַל זֶה שֶׁיַּעֲלֶה לְתוֹכָחָה וְזֶה עַל זֶה, אֲבָל הֲלֹא יֵשׁ עֵצָה גַּם לָזֶה שֶׁהַשְּׁלִיחַ צִבּוּר הַקּוֹרֵא בְּעַצְמוֹ יַעֲלֶה לְתוֹרָה לִפְרָשָׁה זוֹ וּבָזֶה אֵין שׁוּם חֲשָׁשׁ כְּלָל לְכֻלֵּי עָלְמָא, וַאֲפִלּוּ אִם הוּא כֹּהֵן גַּם כֵּן יֵשׁ עֵצָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (ס״ק יז). **וַאֲפִלּוּ אִם הַסִּדְרָה 'בְּהַר' 'בְּחֻקֹּתַי' הֵם מְחֻבָּרוֹת, גַּם כֵּן יֵשׁ עֵצָה לַכֹּהֵן שֶׁעַד פָּסוּק 'וְיִשְׁבָּתָם לָבֶטַח בְּאַרְצָכֶם'** (ויקרא כו ה) **יִהְיֶה שִׁשָּׁה קְרוּאִים,** [וְאַף שֶׁהָרַגִילוּת תָּמִיד לְהִתְחַבֵּר הַשֵּׁנִי סִדְרוֹת בְּפָרָשָׁה רְבִיעִי, אֵין קְפִידָא בְּדָבָר כֵּיוָצֵא], כִּי יְחַבֵּר לְמִי שֶׁיַּעֲלֶה לַתּוֹרָה לְשִׁשִּׁי פָּרָשַׁת 'בְּהַר' עִם פָּרָשַׁת 'בְּחֻקֹּתַי' עַד 'לְבֶטַח בְּאַרְצְכֶם', בְּנִי״ל, וּמִן פָּסוּק (שם פסוק ו) 'וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ' עַד (שם פסוק י) 'אֶת בְּרִיתִי אִתְּכֶם' יִקְרָא לִשְׁבִיעִי, וּמִן (שם פסוק ט) 'וַאֲכַלְתֶּם יָשָׁן נוֹשָׁן' עַד סוֹף סֵדֶר 'בְּחֻקֹּתַי' יִקְרָא הַשֵּׁ״ץ הַכֹּהֵן בְּעַצְמוֹ בְּתוֹר אַחֲרוֹן:

* **בְּשֵׁמוֹ לַעֲלוֹת אֶלָּא קוֹרִין מִי שֶׁיִּרְצֶה. הִנֵּה לְכְאוֹרָה מִשְׁמַע מִלְּשׁוֹן זֶה שֶׁיֹּאמַר מִי שֶׁיִּרְצֶה, אֲבָל לֹא נִהְיָרָא לְחַדֵּשׁ עִנְיָן חָדָשׁ שֶׁאֵין לָזֶה טַעַם, וְגַם אֵין נוֹהֲגִין כֵּן כִּי יוֹתֵר טוֹב שֶׁיִּשְׁאֲלוּ מִתְּחִלָּה מִי יִרְצֶה לַעֲלוֹת אוֹ יַבְטִיחוּ לְתַּן דְּבַר מָה לְמִי שֶׁדְּחִיקָא לֵיהּ שַׁעְתָּא וְיִקְרָאוּהוּ בְּשֵׁמוֹ. וְנִרְאֶה לִי דְּאֵין הָכִי נָמֵי קָאָמַר רַמַ״א דְּלֹא יִקְרְאוּ סְתָם לְאֶחָד בְּשֵׁמוֹ שֶׁיַּעֲלֶה, אֶלָּא לְמִי שֶׁיִּדְּעוּ מִתְּחִלָּה שֶׁיִּתְרַצֶּה לַעֲלוֹת** וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ, וְהֵגֵם דְּהַלְשׁוֹן קָצַת דָּחוּק מִכָּל מָקוֹם הַכַּוָּנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ. וְכֵן מַשְׁמַע בְּדִבְרֵי מֹשֶׁה בְּסִימָן זֶה (אות ד), וּלְעֵיל בְּסִימָן קל״ט (אות א) עַיֵּן שָׁם. וּמִדִּבְרֵי הַמַּחֲצִית הַשֶּׁקֶל (סק״ח) מִשְׁמַע לְכְאוֹרָה שֶׁמְּפָרֵשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ מִתְּחִלָּה, וְלֹא נִהְיָרָא:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

זֶה בְּתוֹכַחַת ה' יִתְבָּרֵךְ: **(טז) וּמַתְחִילִין וְכוּ'.** דְּאָמְרוּ חֲזַ״ל (ילקוט שמעוני קהלת רמז תתקעח) שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵינוֹ בְּדִין שֶׁיְּהֵיוּ בָּנַי מְבָרְכוּנִי עַל הַצָּרוֹת שֶׁלָּהֶם, אֶלָּא יִקְרָא אֶחָד הַכֹּל וְיַתְחִיל בְּדָבָר אֶחָד וְיסַיֵּם בְּדָבָר אַחֵר וְיוּכַל לְבָרֵךְ תְּחִלָּה וְסוֹף. עַד כָּאן לְשׁוֹנָם. וּמִשּׁוּם זֶה לָבַד הָיָה דַּי שֶׁיַּתְחִיל בְּפָסוּק אֶחָד מִלִּפְנֵי הַתּוֹכָחָה וּפָסוּק אֶחָד אַחַר הַתּוֹכָחָה, אֶלָּא מִפְּנֵי דְּקַיְימָא לַן דְּאֵין מַתְחִילִין בְּפָרָשָׁה פְּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה פְּסוּקִים וְכֵן אֵין מְסַיְּמִין סָמוּךְ לְפָרָשָׁה פְּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה פְּסוּקִים, לְכָךְ צָרִיךְ לְהַתְחִיל שְׁלֹשָׁה פְּסוּקִים מִקֹּדֶם הַתּוֹכָחָה וְכֵן שְׁלֹשָׁה פְּסוּקִים אַחַר הַתּוֹכָחָה. (וְזֶהוּ בְּפָרָשַׁת 'בְּחֻקֹּתַי' שֵׁשׁ שָׁם שְׁלֹשָׁה פְּסוּקִים קֹדֶם כְּלוֹת הַפָּרָשָׁה, וּבְפָרָשַׁת 'תָּבוֹא' (ט) דַּי בְּפָסוּק אֶחָד 'אֵלֶּה דִּבְרֵי הַבְּרִית' (דברים כח סט) שֶׁמִּסְתַּיֵּם בָּזֶה הַפָּרָשָׁה):

(יז) בְּפָסוּקִים שֶׁלְּפָנֵיהֶם. וּבְמָקוֹם שֶׁנּוֹהֲגִים שֶׁהָרַב אַב בֵּית דִּין יִהְיֶה שְׁלִישִׁי אֲפִלּוּ בְּפָרָשַׁת 'בְּחֻקֹּתַי', וְאִם כֵּן שׁוּב לֹא יִשָּׁאֵר לְהַתְחִיל שְׁלֹשָׁה פְּסוּקִים מִקֹּדֶם קְרִיאַת הַתּוֹכָחָה, (י) יֵשׁ לְהַתְחִיל עוֹד הַפַּעַם לִקְרוֹת שְׁלֹשָׁה פְּסוּקִים לְמַפְרֵעַ, אַךְ נָכוֹן הַדָּבָר שֶׁהָרַב יִמְחַל עַל כְּבוֹדוֹ וְיַעֲלֶה לִרְבִיעִי בְּאוֹתוֹ שַׁבָּת. מַהֲרִי״ל (הל׳ קריאת התורה) הִקְפִּיד עַל מִי שֶׁעָלָה לַתּוֹכָחָה, דְּדַוְקָא הַשַּׁמָּשׁ שֶׁשּׁוֹכְרִין אוֹתוֹ לָזֶה אֵין קְפִידָא. וּמִכָּל מָקוֹם אִם קָרְאוּהוּ בְּוַדַּאי צָרִיךְ לַעֲלוֹת (וְדֵמִי שֶׁקָּרְאוּהוּ לַעֲלוֹת לְסֵפֶר תּוֹרָה וְאֵינוֹ עוֹלֶה גּוֹרֵם שֶׁיִּתְקַצְּרוּ יָמָיו) וְלֹא יֵאָרַע לוֹ שׁוּם דָּבָר רַע, (יא) דִּכְיוָן שֶׁעוֹלֶה מִשּׁוּם כְּבוֹד הַתּוֹרָה שׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יֵדַע דָּבָר רָע. וּבְהַרְבֵּה מְקוֹמוֹת נוֹהֲגִין שֶׁהַשְּׁלִיחַ צִבּוּר הַקּוֹרֵא בְּעַצְמוֹ עוֹלֶה, וְנָכוֹן הוּא, וַאֲפִלּוּ אִם הוּא כֹּהֵן יָכוֹל לִקְרוֹת (יב) מִתְּחִלַּת פָּרָשַׁת 'בְּחֻקֹּתַי' עַד אַחַר הַתּוֹכָחָה, וּמִנְיַן הַקְּרוּאִים יַשְׁלִים מִשָּׁם וָהָלְאָה וּבְפָרָשַׁת 'תָּבוֹא' יְצַמְצֵם שֶׁיִּשְׁתַּלֵּם מִנְיַן הַקְּרוּאִים עַד שָׁם וְהוּא יִהְיֶה אַחֲרוֹן, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה בפסוקים): **(יח) יְכוֹלִין לְהַפְסִיק בָּהֶם.** שֶׁהֵם אֵינָן חֲמוּרוֹת כָּל כָּךְ, שֶׁנֶּאֱמְרוּ (יג) רַק בִּלְשׁוֹן יָחִיד וּמֹשֶׁה מִפִּי עַצְמוֹ אָמָרוֹ, שֶׁהֲרֵי בְּמִשְׁנֶה תּוֹרָה כְּתִיב 'יְדַבֵּר ה' בְּךָ' (דברים כח כא) 'יְשַׁלַּח ה' בְּךָ' (שם פסוק כ) [שֶׁאַף שֶׁהַכֹּל הָיָה עַל יְדֵי צִוּוּי ה' יִתְבָּרֵךְ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּסוֹף הַפָּרָשָׁה 'אֵלֶּה דִּבְרֵי הַבְּרִית אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה לִכְרֹת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל' וְגוֹ' (שם פסוק סט) עִם כָּל זֶה בְּשָׁעָה שֶׁאָמָרָן הָיָה מִפִּי עַצְמוֹ], מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים הַדְּבָרוֹת נֶאֱמְרוּ מִפִּי הַגְּבוּרָה כִּי שְׁכִינָה הָיְתָה מְדַבֶּרֶת מִתּוֹךְ גְּרוֹנוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, (יד) שֶׁהֲרֵי אָמְרוּ בִּלְשׁוֹן מְשֻׁלָּח, 'וְנָתַתִּי' (ויקרא כו יז) 'וְהִפְקַדְתִּי' (שם פסוק טז) 'וְהִשְׁלַחְתִּי' (שם פסוק כב) מִי שֶׁהֵיכֹלֶת בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת כָּךְ: **(יט) מִי שֶׁיִּרְצֶה.** דְּשָׁמָא לֹא יִרְצֶה לַעֲלוֹת אוֹתוֹ שֶׁיִּקְרְאוּהוּ וְיָבֹא לִקֹּץ בַּתּוֹכָחוֹת, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה בשמו): **ז (כ) שְׁמוֹנָה וְכוּ'.** דְּהַיְנוּ מִ'וַיָּמָת שָׁם מֹשֶׁה' (דברים לה ה): **(כא) אֵין מַפְסִיקִין בָּהֶם.** לְחַלְּקָן לִשְׁנֵי קְרוּאִים, וְהַטַּעַם דְּיֵשׁ בָּהֶן שִׁנּוּי מִשְּׁאָר סֵפֶר תּוֹרָה, דְּיהוֹשֵׁעַ כְּתָבָן. וַאֲפִלּוּ לְמַאן דְּאָמַר דְּמשֶׁה כְּתָבָן בְּדָמַע, (טו) הוֹאִיל שֵׁשׁ שִׁנּוּי בָּהֶן, שֶׁנִּכְתְּבוּ בְּדָמַע נִשְׁתַּנּוּ שֶׁלֹּא לְחַלְּקָן כְּשְׁאָר סֵפֶר תּוֹרָה. כָּתַב בְּסֵפֶר צְרוֹר הַמֹּר (פרשת מסעי) אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם מַסָּעוֹת שֶׁבְּפָרָשַׁת 'אֵלֶּה מַסְעֵי', אֵין לְהַפְסִיק בָּהֶם, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שֵׁם מ״ב [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח)]: **ח (כב) 'שִׁמְעוּ'.** וְאִם טָעָה וְהִפְטִיר בְּשַׁבָּת רִאשׁוֹן שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שֵׁם מ״ב [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח)]:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(טו) פְּשׁוּט: **(י)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **(יא)** אַחֲרוֹנִים: **(יב)** פְּשׁוּט: **(יג)** גְּמָרָא (מגילה לא:): **(יד)** רַשׁ״י (שם ד״ה משה): **(טו)** גְּמָרָא (מנחות ל.):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah